

نقل قول خبر

علی سلاجقه

رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست ارائه‌نظر درباره آبیگری سد «چم‌شیر» منوط به ارائه گزارش وزارت نیرو است و تا وزارت نیرو نتایج مطالعات را درباره آبیگری سد چم‌شیر ارائه نکند، سازمان حفاظت محیط‌زیست نمی‌تواند پاسخی به این موضوع دهد. با توجه به جاهک‌هایی که در عمق حفر شده و گمانه‌زنی‌های موجود، تا وزارت نیرو نتیجه را اعلام نکند پاسخی نخواهیم داد.

احدوظیفه

رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی با توجه به کم‌بارشی فصل پاییز جاری، انتظار بر این است که بارش میانگین کشور تا پایان سال آبی کمتر از حد نرمال باشد. شرایط کم‌بارشی در استان‌هایی همچون البرز، تهران و استان‌های مجاور آنها همچنان تداوم دارد و نمی‌توان خوش‌بین بود که کم‌آبی با بارندگی‌های زمستانه کاملاً برطرف شود.

عدد خبر

گوزن زرد ایرانی که در ۲د سایات مانشت و فلارنگ ایلام در اسارت تکثیر شده بودند، دیروز به زیستگاه اصلی خود در جنگل‌های زو کرخه خوزستان منتقل شدند. ۳۰۰ راس گوزن زرد ایرانی در سایات‌های تکثیر دشت‌ناز ساری، جزیره اشک، میانکتل، ارسنجان، باغ شادی هرات، جلوه کرخه، میازود، د مانشت و فلارنگ نگهداری می‌شوند.

۶ پرونده

مشترک ایران با کشورهای افغانستان، تاجیکستان، سوریه، ترکمنستان، ترکیه، ازبایجان و ازبکستان برای ثبت در فهرست میراث ناملموس یونسکو شامل «پلدا»، «هنرساخن و نواختن «عود»، «هنر ساخن و نواختن رباب»، «چشن مهرگان»، «ترکمن دوزی» و «پرورش کرم ابریشم و تولید سنتی ابریشم» در مراکش بررسی می‌شود.

خبر روز

پایان باستان‌شناس ضدفساد

اسکار وایت ماسکارا، باستان‌شناس آمریکایی و افشاکننده فساد موزه‌ها در خرید و فروش اشیای عتیقه و آثار جعلی، درگذشت. جامعه باستان‌شناسی ایران به نقل از الیزابت سیممسون، باستان‌شناس آمریکایی خبر درگذشت اسکار وایت ماسکارا را در تاریخ ۲۷نوامبر ۲۰۲۲ (ششم آذرماه ۱۴۰۱) تأیید کرد.
بیشترین شهرت اسکار وایت ماسکارا را برای تلاش علیه خرید و فروش اشیای عتیقه بود، او به‌خاطر نامه‌نگاری‌ها و افشاگری‌هایش علیه فساد موزه‌ها در خرید و فروش اشیای عتیقه، ۲ بار از موزه متروپولیتن نیویورک اخراج شد اما هر بار در دعوی حقوقی برنده می‌شد و دوباره از موزه مسئول به کار می‌شد.ماسکارا لا در ایران هم به‌فعالیت‌های میدانی پرداخته بود، او از سال ۱۹۶۰ به بعد در حفاری‌های چندین محوطه باستانی در شمال غرب و غرب ایران شرکت داشت،از جمله حفاری‌های تپه حسنلو،عقرب تپه،تپه زبویه، دینخواه تپه،نوشیجان تپه، سه گردان و تپه قارنگاه و در این‌باره دهها مقاله و کتاب منتشر کرده‌است.ماسکارا در سال ۱۹۳۴ میلادی در شهر نیویورک متولد شد.لیسانس خود را از کالج شهر نیویورک و دکترایش را در سال ۱۹۶۵ در رشته باستان‌شناسی (کلاسیک) (جهان یونانی - رومی) از دانشگاه پنسیلوانیا یافت کرد.در مرحله تحصیلات عالی به‌خاورمیانه به‌ویژه ایران علاقه‌مند شد و پس از ۲ فصل کاوش در گوردین در غرب ترکیه وارد پروژه حسنلو در دانشگاه پنسیلوانیا شد.ماسکارا لا در سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۰ در محوطه‌های باستانی حسنلو،عقرب‌تپه،دینخواه‌تپه و سه گردان در شمال غرب ایران کاوش انجام دادوی در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ عملاًهیچ پژوهش میدانی انجام نداد.طی این ۱۰سال او ابررسی دقیق اشیای فراوان منتسب به خاورمیانه که در موزه‌هاو مجموعه‌های خصوصی گوناگون در گوشه و کنار جهان به‌ویژه در اروپا آمریکا و ژاپن آرکند هستند،به پایریزی حرکت و جریان علمی در باستان‌شناسی خاور نزدیک پرداخت. نتیجه پژوهش‌های ماسکارا لا در کتاب مهم «دروغ بزرگ: جعل فرهنگ‌های خاور نزدیک باستان» منتشر شد. او در این کتاب عنوان می‌کند که کشفیات بر سرصدار در نیمه قرن بیستم میلادی، مانند مفرغ‌های لرستان یا مجموعه زبویه، مسئولان موزه‌های بزرگ و مجموعه‌داران ثروتمند را ترغیب کرد که به هر بهایی اشیایی از این قبیل را بدست آورند و به مجموعه خود بیفزایند. تقاضاهای فراوان، خساراتی عمده به دنبال داشت و برخی افراد نادان با بیل و کلنگ و گاه نیز با لودر و بولدوزر در محوطه‌های باستانی به حفاری پرداختند اما این فعالیت‌ها نتیجه‌ای جز تخریب به دنبال نداشت.از این رو عدلی‌منتقلب با کمک صنعتگران زیر دست به تولید اشیای تقلبی روی آوردندو آنها را به اسم اشیای اصلی به خریداران قالب کردند. نمونه‌هایی از این اشیاء در نهایت به موزه‌ها یا مجموعه‌های بزرگ راه یافت و گردانندگان آن موزه‌ها از متخصصان خواستند درباره آن اشیاء مقاله بنویسند تا سایر موزه‌ها از دستاوردهم آنها مطلع شوند و شیء مورد نظر را سندیت علمی دهند.متخصصان نیز مقاله‌های متعدد نوشید و از زیبایی کار یا ظرافت نقوش اشیای مورد نظر تمجید کردند و آنها را به فرهنگ‌های باستانی ایران یا دیگر مناطق خاور نزدیک نسبت می‌دهند. کل این فرایند منجر به مخدوش شدن ساحت باستان‌شناسی و تاریخ هنر شد و می‌بایست با دقت بسیار در پیرایش آن تلاش کرد. ماسکارا لا حتی درباره شیردل جعلی اهدا شده توسط دولت آمریکا به ایران در نخستین سفر رئیس‌جمهور قیل به نیویورک، در مقاله خود با عنوان «وصله‌های ناجور: هیأت امنای موزه، دلالتن اشیای باستانی، پژوهشگران و مأموران دولتی» این شیء را تقلبی خوانده بود.

زیست‌بوم

تراژدی هامون برای پرندگان مهاجر

خشکی تالاب هامون باعث تغییر مسیر مهاجرت دست کم ۴۰۰ هزار پرنده مهاجر به سمت افغانستان شده و بسیاری از آنها در مسیر یافتن محل زمستان‌گردانی تلف می‌شوند

گزارش **سیدمحمد فخار** روزنامه‌نگار

تالابی که زمانی سفره ۷۰۰هکتاری خود را برای بیش از یک‌میلیون پرنده مهاجر از سبیری در جنوب‌شرق ایران می‌گشود، این روزها علاوه بر گلوبی خشک‌شده از تمدیدی بی‌آبی و نرسیدن حقایبه‌ها، با چشمانی اشکبار مرگ مهمانان خود را تماشا می‌کند و «تراژدی هامون» همچنان ادامه دارد. طی ۲دهه خشکسالی در سیستان وبلوچستان ۴۰۰هزار پرندهای که برای زمستان‌گردانی از سبیری به بزرگ‌ترین دریاچه آب شیرین ایران یعنی تالاب بین‌المللی هامون مهاجرت می‌کردند باز بین رفته‌اند یا از این تالاب، تغییر مسیر داده‌اند.

اسماعیل کهرم در گفت‌وگو با همشهری در باره ریشه‌های این وضع می‌گوید: در سال ۱۳۵۳ من یک‌میلیون و ۲۰۰هزار بال پرنده را در این منطقه با قایق‌های محلی «توتم» و هواپیمای کوچک ثبت رکورد کردم، اما هم‌اکنون این عدد به صفر رسیده است. درباره چرایی این وضع باید دقت شود که دوره‌های زمانی زیادی بر تالاب هامون گذشته تا به شرایط فعلی دچار شده‌است. دلیل وضع موجود کاملاً قابل پیش‌بینی بوده است. هر سال مرتباً از حجم آب دریاچه هامون کاسته می‌شده و در هیچ دوره‌ای بازگشت به شرایط نرمال را نداشتیم. در واقع خشکسالی در طول این دوره گریبان هامون را راه‌نکرده است. در عین حال در باره به صفر رسیدن زمستان‌گردانی پرندگان در هامون نکاتی جدی باید عنوان شود. این پرندگان در شمال کره زمین در منطقه سبیری زندگی و تخم‌گذاری می‌کنند و وقتی جوجه‌هایشان رشد کردند و آماده پرواز شدند به تناسب در ابتدای پاییز یا ابتدای زمستان به مناطق گرم‌تر مثل تالاب‌های انزلی و هامون کوچ می‌کنند. البته اگر غذای کافی در همان محل داشته باشند هیچ‌وقت کوچ آنها را نخواهیم دید، اما در سبیری با آغاز سرما غذا و حشرات پیدا نمی‌شود و دسترسی‌ها به منابع غذایی از بین می‌رود، پس جوجه‌ها

مشکلات سد کمال خان افغانستان

تالاب بین‌المللی هامون با وسعت ۵۷۰هزار هکتاری خود، یکی از مهم‌ترین تالاب‌های بین‌المللی بود که زمانی نقش مهمی در تعدیل آب و هوای منطقه و اشتغال جامعه بزرگی از مردم بومی داشت. در عین حال بهمن سال ۹۹سد کمال خان افغانستان که در بالادست حوضه آبی هامون قرار دارد، آبیگری خود را آغاز کرد تا حقایقه اندک تالاب هامون در بسیاری از ماه‌های سال به صفر برسد. این اقدام در شرایطی است که هامون تالابی با کارگردهای فرامرزى در کل آن منطقه بود و خشکی آن موجب شده حتی به محیط زیست افغانستان نیز سر به‌های وارد شود، اما مقامات افغان به رغم همه وعده‌ها همچنان از دادن حقایقه حیاتی هامون طفره می‌روند و خشکسالی در این تالاب امسال و هر سال تمدید می‌شود.

مکت

مسیر را با والدین خود آغاز می‌کنند. طی سال‌هایی که هامون آب داشت، زمستان‌گردانی هم وجود داشت و مجدداً حوالی نوروز از این مسیر پر می‌کشند تا به سبیری برسند. وقتی جوجه‌ها ۲بار این مسیر را طی کنند، به آن آشنا می‌شوند و سال بعد خودشان بی‌نیاز به والدین مسیر را طی می‌کنند تا در هامون آرام بگیرند، اما چنان که به هامون برسند و ببینند هم‌اکنون خشک است، با وضع بحرانی مواجه می‌شوند. حال پرنده دست‌کم ۹۰۰تا ۱۰۰۰کیلومتر را طی کرده و میلیون‌ها بار بال زده تا به هامون برسد و انرژی گرمایی زیادی از این پرواز حاصل شده که باید در آب‌های هامون خنک شود و پرنده بال‌هایش را خنک کند و از مایه تغذیه کند تا انرژی از دست رفته را بازگرداند، اما وقتی آب نباشد چه می‌کنند؟ پس به مسیری نو بر می‌کشند و بیشترشان جانشان را سر این قضیه می‌گذارند. تعداد بسیار کمی هم هستند که تصادفی به بندها، سدها یا تالاب‌های کم آب اطراف می‌رسند و نبرد زندگی را پیروز می‌شوند. بارها مشاهده شده که پرندگان کم‌سن بسیاری اطراف این تالاب و دیگر نقاط به‌علت نرسیدن به آب و غذا تلف شده‌اند و این حادثه غمباری برای هامون است.

زیست جانوری هامون

در زمان پرآبی تالاب بین‌المللی هامون ۲۲۵گونه از ۴۹تیره یعنی حدود نیمی از گونه‌های پرندگان شناسایی‌شده ایران در این تالاب و اطراف آن زیست می‌کردند که ۸۰درصد آنها مهاجر بودند. پرندگانی که به تالاب بین‌المللی هامون در سال‌های پرآبی مهاجرت می‌کردند گاه تا ۴۰۰هزار بال برآورد می‌شدند که شامل چنگر، اردک سرسبز، چنگر نوک سرخ، اردک نوک پهن، تنجه، پلیکان، باکلان و پرندگان شکاری حوزه سیستان،

استان‌ها

افتتاح خانه ورشو در بروجرد؛ سال آینده

۳سال از ثبت بروجرد به‌عنوان شهر ملی ورشو می‌گذرد و هنرمندانش چشم‌انتظار ثبت جهانی شهر خود هستند

عکس هنرمندی در حال ساخت ظروف مسی

استادان و هنرجویان نیز حضور خواهند داشت. گردشگران نیز با مراجعه به خانه ورشو می‌توانند هم مراحل کار را تماشا کنند و هم از فروشگاه خانه ورشو سوغاتی به یادگار بخرند. زعیب با وجود اینکه ورشوسازی در لرستان جزو هرشته پرمخاطب برای آموزش است، می‌گوید: هنرجویی که به ورشوسازی قدم می‌گذارد باید دست کم ۴سال زمان بگذارد و بعد از آن با توجه به خلاقیت خودش وارد عرصه تولید شود. هنرمندان نسل جدید هنر ورشوسازی را با سلیقه مخاطب همسو کرده‌اند و وسایلی تزئینی و کاربردی تولید می‌کنند.

استادکاران دست به کار شده‌اند و برخی از وسایل قدیمی ورشو مثل سینی‌های خیلی بزرگ که وسایل حجیم و سنگینی که دیگر مخاطب پسند نیست را از گوشه انبار بیرون آورده‌اند و آب کردن فلز و ریخته‌گری دوباره خلق تازه‌ای از ورشو دارند. اما زعیب این راه را چارنوساز نمی‌داند و می‌گوید: این کار درواقع استفاده از بازیافت است و بعد از ریخته‌گری دوباره ترکیب دقیق فلز، مس، روی و کروم را نداریم و هنگام قلم‌زنی و خلق اثر ابراداتی به‌وجود می‌آید.

■ ■ ■

ورشوسازی با عمر ۲۰۰ساله‌اش در بروجرد حرفه‌ای پرمخاطب بود. حدود ۵۰سال این حرفه رو به زوال رفت و مخاطبش را از دست داد، اما هنرمندان نگذاشتند فراموش شود. آنان معتقدند آموزش به علاقه‌مندان، نخستین گام برای زنده نگه‌داشتن این هنر است.

برای هنرمندان این عرصه است تا به شکل منسجم به فعالیت هنری بپردازند. احسان زعیب، دبیر شهر ملی ورشو و کارشناس صنایع‌دستی به همشهری می‌گوید: ۱۵۰هنرمند قلم‌زن روی ورشو بیمه شده‌اند و با وجود اینکه بیش از ۱۲۰۰کارگاه در بروجرد پراست، بیشتر هنرمندان در کارگاه‌های خانگی مشغول کارند.

اشتغال هنرمندان در کارگاهی بزرگ و مجهز اما شکل بهتری برای ارائه هنر ورشوسازی به گردشگران دارد؛ موضوعی که از ۳سال پیش پیگیری شده و همچنان ادامه دارد.

معاون صنایع‌دستی در پاسخ به این پرسش که سرانجام خانه ورشو در بروجرد به کجا رسید، می‌گوید: خانه ورشو با ۸۰درصد پیشرفت، پذیرای حدود ۲۰انگاز هنرمندان ورشوساز شده‌است، اما هنوز افتتاح رسمی نشده و افتتاح آن اوایل سال آینده خواهد بود.

در خانه ورشو، علاوه بر هنرمندان و قلم‌زان،

صادرات بی‌رونق ورشوسازی

قلم‌زنی روی ورشو در بروجرد، سال ۹۶در فهرست آثار ناملموس کشور به ثبت رسید و سال ۹۸، بروجرد به‌عنوان شهر ملی ورشو تصویب شد. ورشوسازی را باید ترکیبی از هنر صنعت دانست؛ در بخش صنعتی آن که ریخته‌گری و نورد ورق‌های فلز ورشو را شامل می‌شود، آقاییان فعالیت می‌کنند. اما قلم‌زنی و بخش هنری ورشو بانوان هنرمند نیز حضور دارند. صادرات ورشو، هنوز چنان که باید و شاید رونقی ندارد. به گفته دبیر شهر ملی ورشو، چندی پیش صادرات به روسیه و به‌ویژه فنلاند قطر انجام شد.

مکت

مدت آموزش، ۴سال
ثبت ملی شدن هنر ورشوسازی در بروجرد، فرصتی

هم‌شهری

نقل قول خبر

روسان

فرهاد زیویار استاندار لرستان ره‌آورد سفر رئیس‌جمهوری به استان تصویب ۱۷۵ طرح و پروژه بود که در اجرای مصوبات بالغ بر ۵۵درصد پیشرفت فیزیکی انجام شده و ۱۳مورد نیز تکمیل ۱۰۰درصدی داشته‌اند.

۱۶مورد جزو پروژه‌های بزرگ استان با پیشرفت ۹۰درصدی محسوب می‌شوند و پیش‌بینی می‌کنیم این موارد تا پایان امسال به نتیجه برسند.

محمدعلی محمدی

همدان

کنارگذر غربی یک شریان حیاتی برای همدان است و باید هرچه زودتر انجام شود ضمن اینکه ۹/۵کیلومتر از آن زب بیشتر باقی‌نمانده، باید با اتمام این پروژه بتوانیم حداقل بخشی از ترافیک همدان را به این بخش منتقل کنیم. محموله‌های اشتعال‌زای غرب کشور از این محور تردد می‌کنند که باعث نگرانی است و باید هرچه زودتر انجام شود.

عدد خبر

۲۰۰۰ پتل

مدیرکل امور عشایر چهارمحال و بختیاری گفت: براساس مصوبه سفر رئیس‌جمهور به استان باید ۲هزار پتل خورشیدی در اختیار عشایر استان قرار داده شود که تاکنون خرید ۱۳۰۰مورد آن به مناقصه گذاشته شده است. به گزارش ایرنا، یحیی حسین پور افروز: برای تأمین پتل‌ها ۱۴۰میلیارد تومان اعتبار اختصاص داده شده است.

مدیرعامل شرکت گاز البرز با بیان اینکه میانگین مصرف گاز هر البرزی ۴برابر استانداردهای جهانی است، گفت: اگر به‌طور میانگین میزان مصرف روزانه گاز در روزهای سرد سال ۵ مترمکعب باشد، البرزی‌ها حدود ۱۶مترمکعب مصرف دارند. به گزارش ایسنا، سیدرضا غفاریان افروز: روشن شدن وسایل گرمایشی اغلب باعث ایجاد ناآرامی در میزان تولید و مصرف گاز می‌شود.

خبر روز

جمع‌آوری درختان شکسته مازندران

مدیرکل مدیریت بحران استانداری مازندران انباشت و جمع‌آوری نشدن درختان افتاده و شکسته را در زمان سیلاب و آتش‌سوزی‌ها مشکل و مانع اساسی بیان کرد و خواستار جمع‌آوری آنها شد. به گزارش مهر، حسینعلی محمدی اظهار داشت: وجود این درختان یکی از دلایل انسداد مسیرها و تخریب‌ها در سیلاب به شمار می‌رود.وی با اظهار اینکه در بسیاری از سیلاب‌ها با چالش انباشت چوب و درختان افتاده و شکسته روبه‌رو هستیم، افزود: ۳هزار و پل ارتباطی غیراستاندارد در استان وجود دارد و انباشت چوب و گل ولای آسیب‌پذیری را بیشتر می‌کند.وی با بیان اینکه مصوبه جمع‌آوری درختان افتاده و شکسته اجرایی نشده است خواستار تدبیر منابع طبیعی برای اجرای این مصوبه شد. محمدی با اظهار اینکه چوب‌های فرسوده هم در زمان سیلاب و هم آتش‌سوزی مشکل ایجاد می‌کند، بازنگری در طرح تنفس جنگل را از ضروریات بیان کرد. مهرداد خزایی مدیرکل منابع طبیعی مازندران -نوشهر نیز با اظهار اینکه تاکنون هزار و ۷۰۵مترمکعب درختان افتاده و شکسته از سطح جنگل برای جمع‌آوری نشانه‌گذاری شده است، افزود: این درختان و چوب‌آلات در ۴منطقه نشانه‌گذاری شده است.وی ادامه داد: چوب‌آلات ۳منطقه در قالب مزایده برای فروش برنامه‌ریزی شده است و طبق قوانین برای فروش چوب آلات افتاده در قالب مزایده اقدام شود.

عکس خبر

برداشت پنبه از مزارع خراسان شمالی

پنبه از محصولات مهم و راهبردی خراسان شمالی است که به‌لحاظ طول الیاف و رنگ از مرغوبیت بالایی برخوردار است. همه‌ساله برداشت می‌شود در خراسان شمالی از اوایل آبان ماه آغاز می‌شود و تا پایان آذر ادامه دارد.

عکس: ایرنا / وحید خادمی